

KOOPERATİFLER HAKKINDA REFERANS BELGESİ

GİRİŞ- Krizdeki Dünya’da Kooperatiflerin Önemi

Ekonomik işletmeler ve kendine yeten örgütler olarak kooperatifler ortaklarının ve buldukları yerin yerel halkının sosyo-ekonomik durumlarının iyileşmesinde önemli bir rol oynarlar. Yıllar boyunca kooperatif işletmeleri yerel halk tarafından sahiplenilen insan merkezli iş yerleri olarak başarıyla işlemiş ve aynı zamanda sosyal örgütlenme ve uyum için katalizör görevini yerinde getirmiştir. Ortakları ve toplum açısından demokratik ve insani değerlerin üstün tutulduğu çevreye saygılı ekonomik işletmeler olmuşlardır. Bugün dünyamız dengesiz mali yaşam; giderek artan gıda güvenliği ihtiyacı; artan adaletsizlikle; artan çevre bozulmasıyla ve hızlı iklim değişiklikleriyle karşı karşıyayken kooperatiflerin ortaya koyduğu ekonomik işletme modeli daha fazla dikkate alınmaya başlanmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki kooperatif sektörü 2015 yılına kadar başarılması istenen “**Yeni Yüzyılın Gelişme Hedefleri**”nin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedirler.

Yaygın olarak özel ve yatırım bankalarının iflas etmesiyle başlayan mevcut küresel mali kriz kooperatif bankacılık sisteminin değerlerinin önemini bir kere daha ortaya koymuştur. Kredi birliği şeklinde örgütlenen kooperatif bankacılığı üyelerinin ihtiyaçlarını öncelik sırasında başa koyarak birçok büyük küresel mali kurumun iflas etmesine yol açan aşırı risk alma durumlarından kaçınmış ve ihtiyatlı davranmışlardır. Kooperatif bankaları çalışmaya devam edip müşterilerine kredi sağlayamaya devam ederken hem üyelerinin hem de mudilerinin güvenlerini sağlamışlardır. Müşteriler ve iş dünyası kredi darlığı yaşarken kooperatif bankaları daha da önemli bir yere gelmişlerdir. Dünya Kredi Birlikleri Konseyinin şemsiyesi altında mevcut ekonomik krize rağmen 96 ülkede 177 milyon insana hizmet vermeye devam eden 49.000 kredi birliği bulunmaktadır. Dünyanın en büyük tarımsal bankası olma özelliğini koruyan Rabobank gibi kooperatif bankaları kooperatif bankacılık modelinin önemini ortaya koymaktadırlar.

Kooperatif işletmeleri gıda güvenliği konusunda büyük bir önem taşır. Dünya Bankasının tahminlerine göre gıda talebi 2030 yılında iki katına çıkarken dünya nüfusu iki milyar kişi daha artacaktır. Bu durumda Dünya Bankasının 2008 yılı Tarımsal Gelişme raporunda ifade edildiği gibi gelişmekte olan ülkelerin gıda üretimlerini acil olarak artırmaları gerekmektedir. Aynı rapora göre kırsal ekonomi ciddi bir boyutta ihmal edilmektedir. Tek çözüm çiftçilerin kolektif olarak tarımsal ve pazarlama kooperatifleri halinde örgütlenmeleri ve tarımsal ürünlerin üretim, işleme ve pazarlamasını kooperatifler yoluyla yapmalarıdır. Birçok gelişmekte olan ülkede çiftçi örgütleri giderek artmaktadır. Örneğin Hindistan’da 100.000 süt ürünleri

kooperatifi her gün 12 milyon ortaktan 16.5 milyon litre süt toplamaktadır ve Hindistan'ın gıda ihtiyacının önemli bir kısmını karşılamaktadır. Buna rağmen çiftçi kooperatifleri mali ve teknik destek ihtiyacının tümünü karşılayacak kadar kapasiteye ulaşmamışlardır.

Kooperatifler özellikleri nedeniyle Yeni Yüzyılın Gelişme Hedeflerinin 2015 yılına kadar başarılması amacına önemli katkıda bulunabilirler. Kooperatifler ekonomik birliklikler olduğu için fakir insanların gelirlerini artırmaya fırsat verirler. Her bir ortağın bir oy hakkına sahip oldukları demokratik yapıları nedeniyle kooperatifler insanların kendi problemlerine kendilerinin çözüm bulmasına olanak verir ve işletmenin risklerini paylaştırdıkları içinde ortakların mali risklerini azaltırlar. Bunlara ek olarak kooperatifler çocukların temel eğitim alma, kadın-erkek eşitliği ve çocuk ölümlerinin azaltılması gibi diğer başka Gelişme Hedeflerine ulaşma konusunda doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunurlar.

Kooperatif girişimleri aynı zamanda dünyanın en fakir ve fırsatlara erişimi olmayan ve giderek artan ekonomik adaletsizlikten muzdarip olan en az avantajlı sosyal sınıf için önemli bir model teşkil eder. Küreselliğin adil olmayan etkileri kayıtdışı ekonomilerde giderek daha fazla hissedildikçe kayıtdışı sektörlerdeki işçiler hizmet kooperatifleri ve birlikleri kurmaya başlamışlardır. Kırsal bölgelerde kredi ve tasarruf kooperatifleri küçük ve mikro düzeyde iş yeri açılmasına katkıda bulunurlar. Dünya Bankasının öngördüğü tip bir ekonomik derinleşmeyi sağlayabilirler ve fakir kesimlerinin gelişmesine katkıda bulunurlar.

Kooperatifler nedir? Kooperatif sektörünün büyüklüğü ne kadardır?

Kooperatifler ortakların sahip olduğu işletmelerdir. Kooperatiflerin ne olduğunu anlatmanın en kolay yolu; tek başlarına az ilerleme gösterecek veya hiçbir bir ilerleme gösteremeyecek kişilerin bir araya gelip bir pazar gücü oluşturduklarını ve bu yolla fakirlikten ve zayıflıktan kurtulma yolunu bulduklarını söylemektir. Kooperatiflerin temsil örgütü ICA, kooperatifleri aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

Ortak ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamak amacıyla gönüllü olarak bir araya gelmiş kişilerin oluşturdukları özerk yapılar ile ortak olarak sahiplendikleri ve demokratik şekilde yönettikleri işletmelerdir.

Bu tanım ve ICA 7 kooperatif ilkesine işaret eder; gönüllülük ve açık üyelik, demokratik olarak ortakların yönetimde söz sahibi olması, ortakların mali katılımı, özerklik ve bağımsızlık, eğitim, öğretim ve bilgi akışı, kooperatifler arasında işbirliği ve toplum yararını gözetme. Bu temel ilkelerin ilk dördünün uygulanmadığı durumlarda kooperatifler özelliklerini kaybederler; bu dört ilke ortakların kooperatifin yaptığı işler hakkında söz sahibi olmasını, kooperatifi sahiplenmesini ve kooperatiften yararlanmasını garanti altına alır. Eğitim ilkesi ortakların daha etkin olmasını sağlarken diğer bir yandan da demokratik işleyişin ön koşulunu oluşturur. Diğer yandan kooperatifler arasındaki işbirliği diğer kooperatiflerin ekonomik olarak zayıf hale gelmesini engellemeyi hedefleyen bir iş stratejisidir. Son ilke olan toplum

yararını gözetme ise bir kooperatif sorumluluğudur ve ICA'nın desteklediği yoksulluğun engellenmesi ve çevrenin korunması gibi sorunların önemli bir parçasını oluşturur.

ICA'nın üye kooperatif örgütlerinin 100'den fazla ülkede yaklaşık 800.000 üyesi dünya üzerindeki kooperatif sektörünü oluşturmaktadır. Kooperatif üyeliklerinin nüfusa göre oranı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Bu oran bazen her iki kişiden birinin kooperatif üyesi olduğu Finlandiya ve Singapur'da olduğu kadar yüksektir. Kanada, Yeni Zelanda, Honduras ve Norveç'de bu oran üçte birken ABD, Malezya ve Almanya dörtte birdir. Hane halkı bazında baktığımızda ise Finlandiya'da her iki hane halkından birinin kooperatif ortağı olduğunu görürüz. Japonya'da bu rakam her üç hane halkından biri olarak ifade edilmektedir. Kooperatiflerin GSMH'nin içinde sahip oldukları yüzde açısından bakıldığında ise Kenya'da bu oranın yüzde 45 ile en yüksek orana ulaştığını görürüz. Bu oran Yeni Zelanda'da yüzde 22'dir. Norveç, Yeni Zelanda ve ABD'de süt üretiminin yüzde 80-99'ü kooperatifler tarafından karşılanmaktadır. Kore'de balık ürünlerinin yüzde 71'ini kooperatifler sağlar. Bu rakam Brezilya'da yüzde 40 ve Bolivya'da yüzde 25'dir. Singapur'daki perakende pazarını yüzde 55'i kooperatifler tarafından oluşturulmuştur. Bu rakam Danimarka'da yüzde 36 iken Macaristan'da yüzde 14'dür. Tahminlere göre kooperatifler dünya üzerinde 100 milyondan fazla iş yapmaktadırlar.

Gelişmiş Ülkelerde Kooperatifler

Gelişmiş ülkelerdeki kooperatifler hükümet müdahalesine maruz kalmadan son iki yüzyıldır kendi yöntemleriyle gelişme şansına sahip olmuşlardır. Gelişme sayesinde insanların temel sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlayan ve onları hastalıktan koruyan sağlık ortaklıklarıdır. Fransa, Hollanda veya Almanya gibi devlet ve özel hizmetlerinin bir arada olduğu sistemlerde sağlık ortaklıkları hala insanların sağlık hizmetlerine erişimin temel yoludur. ABD'de en büyük sağlık hizmetlerinin çoğunluğunu tüketici kooperatifleri oluşturur. Pasifik'in kuzeybatısında tek bir kooperatif 570.000 ortağına sağlık hizmeti sunarken Orta batı'daki başka bir kooperatifin 630.000 ortağı bulunmaktadır. Japonya'da 120 tüketici kooperatifi yaklaşık üç milyon ortağa sağlık hizmeti vermekte ve koruyucu sağlık konularında tartışma grupları oluşturmaktadır.

Rochdale sistemi ile birlikte 1840larda İngiltere'de ortaya çıkan tüketici kooperatifleri bugün İtalya, İsviçre, Singapur ve Japonya'da pazarın lideri haline gelmiştir. Kooperatifler aynı zamanda İskandinav ülkelerinde ve Kanada'da da oldukça aktif çalışmaktadır. Mağaza zincirleriyle en şiddetli rekabeti yaşayan İngiliz tüketici kooperatiflerini pazar payında beşinci sırada yer almaktadır ve küçük süpermarket sektöründe üstünlüğünü korumaktadır. Tüketici kooperatiflerinin çalışanlara verimli iş yaratma, gelişmekte olan ülkelerdeki tüketici kooperatifleriyle adil bir şekilde rekabet etme, sanayide dürüst etiketleme standartları oluşturma ve sağlıklı beslenmeyi destekleme gibi konularda önemli başarıları bulunmaktadır.

Yapı kooperatifleri gelişmiş ekonomilerde önemli bir rol oynar. Geçen yüzyılın son yarısında Norveç ve İsveç'te inşa edilen yapılardan çoğu kooperatifler tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapı kooperatifler ABD'de yüksek gelir grubu ve emekliler arasında oldukça revaçtaydı. Özel sektörün veya devletin sağladığı kiralık ev sistemi çöktüğünde yapı kooperatifleri etkin bir rol oynamıştır. New York'ta evlerini kiraya veren ev sahiplerinin boş bıraktıkları 27.000 ev yapı kooperatifleri tarafından alınmış, yenilenmiş ve düşük gelirli insanlar için ev haline getirilmişti. İngiltere'de istenmeyen sosyal konutları kooperatifler almışlardır ve kiracı kooperatifleri sosyal konutların yönetiminde kiracıların daha fazla söz sahibi olmalarını sağlanması için geleneksel sosyal konut ev sahiplerine karşı savaş açmışlardır.

Kooperatiflerin söz sahibi olduğu diğer bir alan ise kamu hizmetleridir. ABD'de 1000'den fazla elektrik kooperatifi özellikle kırsal alandaki enerji ihtiyacının yüzde 12'sini karşılamaktadır. Galler'de suyun özelleştirilmesi ilgi görmeyince kullanıcıların ortak oldukları kısmi kooperatif sistemine geri dönüş yapılmıştır.

Dünya'nın bazı en büyük sigorta şirketleri kooperatiflerdir. Uluslararası Kooperatif ve Sigorta Ortaklığı Federasyonu 70 ülkeden 184 sigorta şirketi üyesinden oluşur. Bu sigorta şirketlerinin başarısının ardında riskin birçok ortak arasında paylaşılması yatmaktadır. Buna rağmen İngiltere'de sigorta ortaklıklarında önemli yönetim hataları yapılmıştır. Bunun sonucu olarak İngiliz hükümeti hayat sigortası ortaklıkları hakkında yeni bir düzenlemeye gitmiştir.

Gelişmiş ekonomilerde diğer kooperatifler de etkin göstermektedir. Tüketici kooperatifleri küçük mağaza sahiplerine büyük zincirlerle doğrudan rekabet edebilmeleri için her türlü malı sağlamaktadır. Özellikle İtalya'nın bazı bölgelerinde ve İspanya'nın Bask bölgesinde işçi kooperatifleri bankacılık, teknik eğitim ve ürün geliştirme gibi konularda üyelerine hizmet sağlamaktadır. Ayrıca yaşlı ve özürlü insanlara sağlık hizmeti verme gibi kişisel hizmet konularında gelişmekte olan kooperatiflerde vardır. 1970lerde ve 1980lerde Batı Avrupa'da yaşandığı gibi iflas eden iş yerlerinde çalışanların haklarını koruyan işçi kooperatiflerini de unutmamak gerekmektedir.

Çiftçilerin, balıkçıların ve ormancıların ürün olması için örgütlenen, pazarlayan ve ürün işleyen birincil kooperatifler de vardır. Bunların arasına Fortune 500 listesine girme başarısını göstermiş çiftçi kooperatif birlikleri de bulunmaktadır. Bazıları ise süpermarket zincirleri nedeniyle fiyatların düştüğü ve çiftçi yardımlarının kesildiği zor piyasa şartlarında ayakta kalmaya çalışan küçük çiftçilerin oluşturduğu kooperatiflerdir. İngiltere'de 12.000 üreticinin mallarını doğrudan tüketiciye sundukları 65 kooperatifin adına 400 mağaza yöneten bir kooperatif bulunmaktadır.

Son gelişme ise ABD'de üyelerin işleyici kooperatife sağlamayı düşündükleri ürün oranı kadar sermayeye katkıda buldukları yeni nesil kooperatiflerdir.

Gelişmiş Ülkelerdeki Kooperatiflerin Karşı Karşıya Kaldıkları Sorunlar ve Tehditler

Gelişmiş ülke kooperatiflerin karşılaştıkları en büyük sorun hem hükümetlerin hem de genel kamuoyunun kooperatiflerin iş kapasiteleri hakkında bilgi sahibi olmamalarıdır. Bu sorun karşılıklı menfaatlerin yanlış tanımlanmasına da yol açmaktadır. Örneğin Avrupa'da Uluslararası Mevduat Standartları Kurulu ortakların kooperatiflerdeki paylarını sermaye veya ortaklık yerine borç olarak değerlendirmektedir. Bu durum da ortakların kooperatif ortağı yerine alacaklı gibi görünmeleri anlamına gelir. Uluslararası kooperatifler bu duruma kooperatiflerin doğasına aykırı olması nedeniyle karşı çıkmaktadırlar.

Bir başka sakınca ise büyük pazar payına sahip kooperatiflerin tekel olarak görülmesidir. Örneğin İsviçre'de İsviçre Rekabet Komisyonu pazarın yüzde 50'sinden fazlasında payı olan iki tüketici kooperatifinin piyasadaki payı hakkında endişe duymaktadır. Aslında bu pazarın tüketicileri bu kooperatiflerin sahibi durumundadır. Şimdi bu iki kooperatif tekel yasasında bir değişiklik yapılması için çaba göstermektedir.

Kalkınmakta Olan ve Dönüşüm Halindeki Ülkelerdeki Kooperatifler

Kalkınmakta olan ülkelerdeki kooperatiflerin gelişmesi karşısında birçok zorluk bulunmaktadır. Dönüşmekte olan ülkelerde kooperatifler devletin girişimi gibi algılanmaktadır; komünist rejimin çökmesi ile beraber sanki kooperatifler de çökmüştür. Kalkınmakta olan ülkelerde ise 1950lerde ve 1960larda kooperatifler ulusal hükümetlerin desteği altında işleyişlerini sürdürmüşlerdir. Bu hükümetler kooperatifleri kendi araçları olarak görmüşler ve kontrolleri altında tuttukları ekonomilerde bir kamu kuruluşu gibi kullanmışlardı. Aynı zamanda bu hükümetler kooperatifleri kırsal nüfusa ulaşmanın bir yolu olarak görmüşlerdi. Hindistan'da şeker ve keten kooperatifleri, yine Hindistan ve Bangladeş'teki süt ürünleri kooperatifleri, Tanzanya ve Kenya'daki kahve kooperatifleri gibi bazı başarı öyküleri de yaşanmıştır. 1990lardaki piyasanın serbestleşmesinden ve onu takip eden dönemde hükümetlerin kooperatif desteklerini sona erdirmesinden sonra birçok devlet destekli kooperatif özel sektörle rekabet edememiş ve kapanmak zorunda kalmıştır.

Bu deneyimlerden sonra bağımsız kooperatifler kurulmuştur. Dönüşmekte olan ülkelerde yeni yasal düzenlemeler yapılmış, eski kooperatiflerin yerine yenileri kurulmuştur. Örneğin Bosna ve Sırbistan'da tarımsal ve satış kooperatifleri büyüyen süpermarket sektörünün ürün talebini karşılamak için doğmuştur. Bu değişmekte olan ekonomilerdeki bütün kooperatif mali olarak zayıf kalmışlardır ancak tarımsal üretim ve satış kooperatiflerinin gelişmesi beklenmektedir.

Kalkınmakta olan ülkelerde ICA, ILO ve BM gibi uluslararası örgütlerin çabalarıyla hükümetlerden bağımsız yeni kooperatiflerin oluşumu gerçekleşmiştir. ICA Kimlik Belgesi ve kooperatif ilkeleri, BM 2001 Yönergesi ve ILO'nun kooperatiflerin desteklenmesi konusundaki 193 numaralı tavsiye kararı kooperatiflerin kurulmasında rehber olmanın yanı sıra hükümetlerin kooperatiflerin kuruluşlarındaki rollerine de kısıtlama getirmiştir. Bahsi geçen belgeler hükümetlerin kooperatiflerin iç işleyişinden tümüyle uzak durmalarını tavsiye etmektedir. ILO'nun 193 numaralı tavsiye kararı

sürdürülebilir ekonomik kalkınma ve adil istihdamın sağlanabilmesi için kooperatiflerin iş kapasitelerinin artırılması gerektiğine işaret eder.

Kalkınmakta Olan Ülkelerdeki Kooperatiflerin Karşı Karşıya Kaldığı Sorunlar ve Tehditler

Daha önceki olumlu bakış açısını kalkınmakta olan ülkelerin karşı karşıya oldukları baskılar ışığında değerlendirmek gerekmektedir. Tanzanya ve Sri Lanka'daki 450 kooperatif hakkında yapılan bir araştırma kooperatiflerin işlerini geliştirmeleri için gerekli kredilere erişimlerinin olmadığını göstermiştir. Diğer bir sorun ise teknik bilgi eksikliği ve yeni teknolojileri öğrenme konusundaki olanaksızlıklardır. İş ve liderlik yeteneklerinin geliştirilememesi, yerel pazarların dışına çıkamamak ve ticaret yapma olanakları konusunda bilgi yetersizlikleri kalkınmakta olan ülkelerdeki kooperatiflerin karşılaştığı önemli sorunlardır. Bu kooperatifler halen hükümetlerin üzerlerinde oluşturduğu baskılar ve üyelerin kendi seçtikleri yöneticiler hakkında güvensizlik duymalarına neden olabilecek başarısız iç yönetim sorunları ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Çiftçi kooperatifleri küresel ekonomi gereklerine uygun ihracat ürünü kalitesinde üretim yapma konusunda yardıma ihtiyaç duymaktadırlar. Kredi kooperatifleri ise bankacılık işlemleri yapma ve risk yönetimi konularında kapasite artırımında bulunmak zorundadırlar.

Birçok kooperatif açısından kadınların düşük oranda kooperatiflerde temsil edilmesi ve az kadın ortaklarının bulunması önemli bir sorundur. Bu durum kredi kooperatiflerine göre tarımsal amaçlı kooperatiflerde daha yaygın durumdadır. Bu soruna çözüm bulmanın tek yöntemi Sri Lanka'nın güneyindeki kadın kooperatif bankalarına benzer kadın kooperatifleri kurmaktır. Hindistan'daki Kadın Süt Ürünleri Kooperatifi gibi farkındalık kampanyaları kadınların kooperatiflere katılımının iki katına çıkarılmasına yardımcı olacaktır. Bunlara ek olarak, genç nüfusun kooperatiflere katılım oranlarını yükseltmek ve gençler için uygun işlerin artırılması amacıyla uzmanlaşmış gençlik kooperatifleri kurulmalıdır ve bu amaçla mevcut kooperatiflerde farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

Afrika'da kooperatifler AIDS hastalığının tehdidi altındadır. İnsan kaynaklarındaki kayıplar özellikle yetişmiş elemanların ve üyelerin azalması zaten zor olan iş ortamında yeni bir zorluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütün zorluklara rağmen kooperatif sektörü yeniden doğuş dönemi yaşamaktadır. Afrika'daki 11 ülkede yapılan bir çalışma Afrikalıların yüzde yedisinin kooperatif ortağı olduğu göstermektedir. Uganda ve Ruanda gibi çatı örgütleri çökmüş ülkelerde bile kooperatif ortak sayıları artma göstermeye devam etmektedir. 1995 yılında Uganda'da 554 kooperatif bulunmaktayken bugün bu sayı 7.500'e ulaşmıştır.

BM Dünya Kooperatif Yılı Hakkında Düşünceler

Birleşmiş Milletler kooperatifleri desteklemektedir. Uluslararası örgütler ve kurumlar arasında kooperatiflerin önemi hakkında artan bir görüş birliği bulunmaktadır. Dünya

Bankası kooperatiflerin tarımsal sektörün ve kırsal ekonominin canlandırılmasındaki önemli rolünü göz ardı etmemektedir. Bunlara ek olarak, 2007 tarihli IMF araştırması kooperatif bankalarının birçok mali sistemin önemli parçası haline geldiklerini ve ekonomik istikrarın korunmasında önemli faydalarını olduğunu göstermiştir. Dünya'nın sorunlarının cevabı kooperatifler olmayabilir ancak kooperatifler cevabın önemli bir kısmını oluştururlar. Uluslararası Kooperatif Yılı kooperatiflerinin güçlendirilmesi için uluslararası bir iradenin oluşmasına yardımcı olacak ve böylece Yeni Yüzyılın Hedeflerine ulaşılmasını ve dünyada yaşanan krizin aşılmasına yardım sağlanacaklardır.

Uluslararası Dünya Kooperatif Yılı kapsamında hükümetlerde kendi ülkelerinde faaliyet gösteren kooperatifleri desteklemek için ne yapmaları gerektiğini düşünmelidirler. Uluslararası Kooperatif Yılı süresince aşağıda sıralanan konulara dikkat çekilebilir.

- Kooperatiflerin kapasiteleri, hem sosyal hem de ekonomik konulardaki katkılarının insanlar tarafından öğrenilmesi amacıyla farkındalık kampanyaları düzenlenmesine gerek bulunmaktadır.
- Kooperatif sektörü hakkında temel istatistikî çalışmalar yapılmalı ve kamuoyuna duyurulmalıdır.
- Her ülkede kooperatiflerin kendine has yapısına uygun ve diğer iş kollarıyla uyumlu hale getirilmesi amacıyla yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kalkınmakta olan ülkelerdeki hükümetler yoksullukla mücadele konusundaki stratejilerinin kapsamında kooperatif sektörünün gelişmesine de yardımcı olacak stratejiler planlamalı ancak kooperatiflerin özerk yapısının bozulmamasına da dikkat göstermelidir.
- Hükümetler yetersiz beslenme, kırsal alanlara verilen hizmetin kalitesi ve yerel ekonomilerin desteklenmesi gibi kamu politikalarının uygulanmasında tüketici kooperatifleriyle işbirliği yapabilirler.
- Hükümetler sağlık hizmetleri konusunda hem hastaları hem de sağlık sektörü çalışanları sisteme daha fazla katılma fırsatı verme olasılığını göz önünde bulundurabilirler.
- Hükümetler yapı kooperatiflerinin kentleşme politikalarındaki rolünü gözden kaçırmamalıdır.
- Hükümetler sağlık hizmetlerinde çalışanlar tarafından işletilen işyerlerini desteklemelidirler.
- Hükümetler çiftçilerin kendi ürettikleri ürünleri kendilerinin piyasaya sunmasını konusunda destekleyici olmalıdır.

- Hükümetler kooperatifler ve ortaklarının karşı karşıya gelebilecekleri kopma tehditlerine karşı tedbirler almalıdır. Örneğin kooperatif ve ortaklarının bir araya gelip herkesin eşit söz hakkına sahip olması ve kararların şeffaf olması konusunda düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kooperatif üyelerinin her gün karşı karşıya geldiği riskleri azaltmak amacıyla mevcut kooperatifler aracılığıyla mikro-sigorta yapılmalıdır.
- Uluslararası Kooperatif Yılı kapsamında önceki problemleri geride bırakıp yeni köprüler kurtmalı ve bu konuda kooperatiflerin bu konudaki önemli rolünü göz ardı etmemelidirler.